

Ботнарєнко Ірина Анатоліївна,
кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник наукової лабораторії
з проблем протидії злочинності ННІ № 1
Національної академії внутрішніх справ

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПОЛІЦІЇ

Одним із ключових напрямів у сфері запобігання корупції є виявлення корупційних ризиків, які можуть виникнути в діяльності поліцейського, а також усунення умов та причин виникнення цих ризиків.

Корупційні ризики – це сукупність умов та факторів, що закладені у системі державного управління та які визначають можливість виникнення корупційної поведінки і створюють небезпеку настання негативних наслідків для життєво важливих інтересів особистості, суспільства, держави [1, с. 93].

Питання визначення корупційних ризиків та їх оцінки постійно досліджується науковцями у різних сферах державного управління: В. В. Баштанником, О. Г. Бондарчуком, В. М. Соловійовим, М. І. Логвиненком, М. І. Мельником, В. В. Побережним, А. Л. Тінковим та іншими.

Служба в поліції сама по собі вже є особливим владним інститутом, який здійснює функції державного управління з підготовки, прийняття та виконання управлінських рішень, за допомогою яких відбувається реалізація державної політики з протидії злочинності, охорони прав, свобод і законних інтересів осіб, підтримання публічного порядку та громадської безпеки. Специфіка служби в поліції створює можливості для існування суперечливих інтересів – особи чи групи осіб, суспільства та самої держави, зіткнення яких в управлінському процесі спричиняє (або може спричинити) виникнення різноманітних конфліктних ситуацій, а може призвести і до вчинення корупційних правопорушень.

Так, з урахуванням результатів різних досліджень, основним корупційним ризиком в ситуаціях контакту органів поліції з населенням є «схильність» до корупційних моделей поведінки: 1) орієнтація на використання корупційних моделей поведінки з боку населення, 2) наявність корупційних вимог з боку поліцейських, 3) активність посередників, що беруть участь у вирішенні певних проблем та орієнтуються на корупційну поведінку (наприклад, адвокати).

За поширеністю корупційні ризики в діяльності державних службовців, у тому числі й працівників поліції, розташовують в такому порядку: 1) недобросовісність державних службовців; 2) виникнення конфлікту інтересів; 3) безконтрольність з боку керівництва; 4) наявність дискреційних повноважень [2].

За факторами виникнення корупційних ризиків вони поділяються на зовнішні та внутрішні ризики. Зовнішні ризики можуть бути обумовлені різними чинниками (правові, політичні, економічні, соціальні тощо) та пов'язані із загальними недоліками функціонування

системи Національної поліції України. Внутрішні ризики – ризики, безпосередньо пов'язані з діяльністю органу поліції: неформальний характер відносин службовців; безконтрольність підлеглих з боку керівництва; використання працівниками поліції широкого кола дискреційних повноважень при прийнятті рішень та вчиненні управлінських дій тощо [1, с. 94].

В залежності від характеру взаємодії між суб'єктами корупційних відносин ризики можуть бути: децентралізовані; централізовані «знизу вверху» та централізовані «зверху вниз». При децентралізованій корупції кожен суб'єкт діє на власний розсуд та за власною ініціативою, а відносини носять хаотичний характер. При централізованій корупції взаємодія суб'єктів корупційних відносин носить пряму підпорядкованість [1, с. 93].

В переліку корупційних ризиків окремо відмітимо наявність дискреційних повноважень (сукупність прав та обов'язків державних органів, що надають можливість на власний розсуд визначити повністю або частково вид і зміст управлінського рішення, яке приймається, або можливість вибору на власний розсуд одного з декількох варіантів управлінських рішень), оскільки саме наявність можливості діяти на власний розсуд створює умови для вчинення корупційних правопорушень. Дискреційні повноваження мають такі ознаки: 1) дозволяють органу на власний розсуд оцінювати юридичний факт (фактичний склад), внаслідок чого можуть виникати, змінюватись або припинятись правовідносини; 2) дозволяють на власний розсуд обирати одну із декількох форм реагування на даний юридичний факт; 3) надають можливість органу на власний розсуд вибирати міру публічно-правового впливу щодо фізичних та юридичних осіб, його вид, розмір, спосіб реалізації; 4) дозволяють органу обрати форму реалізації своїх повноважень – видання нормативного або індивідуально-правового акта, вчинення (утримання від вчинення) адміністративної дії; 5) наділяють орган правом повністю або частково визначати порядок здійснення юридично значущих дій, у тому числі строк та послідовність їх здійснення; 6) надають можливість органу на власний розсуд визначати спосіб виконання управлінського рішення, у тому числі передавати виконання прийнятого рішення підлеглим особам, іншим державним органам тощо встановлювати строки і процедуру виконання. Усунення такого ризику, як правило, потребує удосконалення нормативноправової бази, яка врегулює діяльність відповідних посадових осіб [3].

Можливо також розрізнити ризики в органах поліції в залежності від форми корупційної дії це: хабарництво; зловживання службовим становищем; незаконна участь у підприємницькій діяльності тощо [1, с. 93].

Отже, наведений перелік підстав класифікації та видів корупційних ризиків в органах поліції надасть можливість проведення подальших досліджень щодо їх оцінки та нейтралізації, подальшого удосконалення антикорупційного законодавства, а також створення та імплементації відповідної антикорупційної стратегії.

Список використаних джерел

1. Дмитрієв Ю. В. Причини виникнення корупційних ризиків у системі державного управління / Ю. В. Дмитрієв // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – 4. – С. 92–95.
2. Корупційні ризики в діяльності державних службовців : роз'яснення М-ва юстиції України від 12.04.2011. База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0026323-11>.
3. Бойко Х. Р. Корупція серед державних службовців : реалії, шляхи подолання / Х. Р. Бойко // Мостинське районне управління юстиції : офіц. сайт. 18.02.2015. URL: http://mostiske-ruju.at.ua/news/korupcija_sered_derzhavnikh_sluzhbovciv_realiji_shljakhi_podolannja/2015-02-18-686.

Бочковий Олексій Васильович,

завідувач навчально-наукової лабораторії з дослідження проблем превентивної діяльності факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

ІМІТАЦІЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В МЕДІАПРОСТОРІ УКРАЇНИ

Україна достатньо активно висвітлює протидію корупції у медіапросторі. Та чи ефективна сама протидія?

Чи не кожний ЗМІ, так само як і стрічка новин у Фейсбук рясніє повідомленнями про викриття чергового хабарника, створення чергового антикорупційного органу чи видання нормативно-правового акту, який має сприяти протидії корупції. Виходячи з кількості фактів виявлення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією у пересічного громадянина може скластися враження успішної антикорупційної діяльності. Та за об'єктивними оцінками, Україна лише на 126 місці за рейтингом міжнародної неурядової антикорупційної організації Transparency International за результатами 2019 року серед 180 країн, з показником у 30 балів. Для порівняння, найближчі сусіди Польща на 41 місці, Словачина на 59-му [1]. Актуальність питання протидії корупції не зменшується, так само як і рівень корупції.

Звісно, потрібно враховувати, що не існує держав з 0 рівнем корупції. Навіть лідери рейтингу країн, такі як Данія та Нова Зеландія набрали 87 балів зі 100 можливих. Проте це не означає, що не потрібно проводити заходи зі стримування цього негативного явища, адже корупція справляє нищівний вплив на усі без виключення сфери життя